

Ote: Maakuntahallitus 16.08.2021 § 100 Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

100 § Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 1

100 §

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
LUONNONSUOJELULAIKSI JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN
MUUTTAMISESTA

Ympäristöministeriö on valmistellut ehdotuksen hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi. Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi, pääasiassa teknisesti, eräitä muitakin lakeja. Asiaa koskevat lausunnot tulee antaa lausuntopalvelun kautta viimeistään 6.9.2021.

Uudistuksella on tarkoitus toteuttaa pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa. Hallitusohjelman mukaisesti luonnonsuojelulakia uudistetaan sitä koskevien arviointien perusteella, joita on tuotettu vuosina 2010 ja 2020.

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja sen nojalla annettu luonnonsuojeluasetus (160/1997) ovat olleet voimassa vuodesta 1997 asti. Lain yleinen rakenne ja sen useat pykälät on tarkoitus säilyttää pitkälti ennallaan, mutta lakia on tarpeen täydentää ja tarkistaa monilta osin. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan merkittäviä muutoksia esimerkiksi lain yleisiin säännöksiin, luonnonsuojelusuunnittelun laajentamiseen, luontotyyppi- ja lajisuojelun vahvistamiseen sekä saamelaisten oikeuksien edistämiseen. Kokonaan uusissa luvuissa säädettäisiin luonnonsuojelun hallinnosta, eliölajien vaihdantaa, maahantuontia ja maastavientiä koskevista säännöksistä sekä luontotiedon hallinnasta. Lisäksi ekologista kompensatiota koskevassa uudessa luvussa säädettäisiin suojelusta poikkeamisesta aiheutuvan heikennyksen hyvittämisestä ja luonnonarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisen hyvittämisen varmentamisesta.

Lausuttavana oleva materiaali on luettavissa lausuntopalvelussa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposallid=bdb5d206-830a-48b5-8e12-07715971dc44>

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme:

Maakuntahallitus päättää

esittää lausuntonaan ympäristöministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta seuraavaa (lausunto on jaoteltu pyydetysti lakiesityksen pääkohtiin kohdentuviin kommentteihin sekä lausuntopalvelussa esitettyihin kysymyksiin):

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Lakiesityksen § 14 mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia alueelleen kansallista biodiversiteettistrategiaa ja toimintaohjelmaa koskevan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman.

Pirkanmaan liitto on ollut aktiivinen ottamaan käyttöön uusia välineitä luonnon arvoihin ja vetovoimatekijöihin liittyvässä suunnittelutyössä. Pirkanmaalle on laadittu vuonna 2015 ekosysteemipalveluita koskeva laaja selvitys. Viime vuonna Pirkanmaalla toteutettiin valtakunnallisten uhanalaiselvitysten pohjalta maakunnallinen selvitys uhanalaisista lajeista ja luontotyypeistä. Yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa laaditun selvityksen uskotaan palvelevan käynnistyväksi suunniteltua vaihemaakuntakaavaprosessia. Tällä hetkellä Pirkanmaalla ollaan ELY-keskuksen johdolla valmistelemassa luonnon monimuotoisuusohjelmaa. Pirkanmaan liitto uskoo, että alueelliset selvitykset ja ohjelmat antavat tärkeää tukea niin

valtakunnantason kuin myös kunnissa tehtävään luonnonmonimuotoisuustyöhön. Tässä mielessä alueellisen suunnitelman mukaan ottaminen luonnonsuojelulakiin on perusteltua.

Yhteistyöstä alueellisen suunnitelman laadinnassa todetaan (14 §):
Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee varmistaa riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa. Pirkanmaan liitto näkee tarpeelliseksi, että lainkohtaan kirjataan alueen kuntien ja maakunnan liiton osallistuminen suunnitelman laadintaan.

14 §, 6 mom.: *Strategian ja toimintaohjelman sekä alueellisen toimeenpanosuunnitelman valmistelun ja seurannan tulee parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon.* Tämän toteutumiseksi ja myös kustannustehokkuuden kannalta valtakunnallisten uhanalaiselvitysten laadinnassa on tärkeä ottaa huomioon aineistojen hyödynnettävyys maakuntatasolla.

7 luku Luontotyyppien suojelu

Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että luontotyyppien suojelu on tunnistettu vahvemmin osana luonnon monimuotoisuuden kokonaisuutta. Pirkanmaan uhanalaiset lajit ja luontotyypit -selvityksessä ilmeni, että luontotyyppien osalta saatavassa tiedossa on merkittäviä puutteita suhteessa saatavilla olevaan lajitietoon. Jatkossa onkin syytä panostaa luontotyyppien tunnistamiseen sekä dokumentoimiseen paikkatietomuotoon.

Pirkanmaan liitto pitää hyvänä, että viranomaisten velvollisuus ottaa huomioon uhanalaiset luontotyypit päätöksenteossa koskee myös ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain mukaisia lupia. Tämä voi osaltaan edesauttaa mm. jäljellä olevien geologiaaltaan, biologialtaan ja maisemiltaan arvokkaiden harjualuekokonaisuuksien säilyttämistä sekä vähentää näihin kohteisiin suuntautuvia, vaikutuksiltaan merkittäviä, hankkeita.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Luonnonsuojelulain arvioinneissa korostetaan maankäytön suunnittelun merkitystä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä. Tästä syystä on tärkeää, että jatkossakin kaavoituksesta vastaavilla tahoilla on käytettävissään riittävät ja ajantasaiset tiedot elollisesta ja elottomasta luonnosta, sen arvoista sekä tilasta. Pirkanmaan liitto on tyytyväinen, että tämä on otettu huomioon lakiesityksen 119 §:ssä (tietojen luovuttaminen).

Sen lisäksi että uudella luonnonsuojelulla huolehditaan lain soveltamisessa ja toimeenpanossa tarvittavien tietojen hallinnasta, käsittelystä ja käytöstä viranomaistoiminnassa, tulisi myös huolehtia yleisestä, avoimesta luonnon monimuotoisuutta koskevan tiedon saatavuudesta. Lakiesityksen 8 §:n mukaan jokaisen on riittävällä tavalla oltava selvillä toimintansa vaikutuksista luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle sekä toimintatavoista, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää ja vähentää, siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Lisäksi lain tavoitteisiin on kirjattu kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen (1 §). Näiden päämäärien edistämiseksi luontoa koskeva tieto tulisi olla mahdollisimman laajasti ja helposti kaikkien käytettävissä.

Käynnissä olevan Pirkanmaan luonnon monimuotoisuusohjelman yhteydessä on tullut esille olemassa olevan luontotiedon hajanaisuus; aineistojen koetaan olevan hajallaan eri järjestelmissä, mikä hankaloittaa niiden hyödyntämistä. Tältä kannalta

Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä kansallisen ekosysteemiobservatoriahankkeen toteuttamista ja sen kiirehtimistä.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen:

Luonnonsuojelulaki linkittyy useisiin eri lakikokonaisuuksiin. Pirkanmaan liitto haluaa painottaa erityisesti suhdetta maankäyttö- ja rakennuslakiin, maa-aineslakiin, lakiin vieraslajeista sekä aluekehityslakiin (maakunnan tehtävät).

Pirkanmaan liitto pitää hyvänä, että luonnonsuojelulain valmistelussa on tunnistettu yhtymäkohdat käynnissä olevaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistamiseen. Samanaikaisen uudistamistyön todetaan olevan haaste, mutta se voi olla myös mahdollisuus yhteisten tavoitteiden tarkastelemiseen laajempänä kokonaisuutena. Pirkanmaan liitto toivoo tiivistä yhteistyötä näiden kahden ympäristöministeriön johdolla toteutettavan hankkeen kesken.

Muissa yhteyksissä aikaisemmin Pirkanmaan liitto on nostanut esiin tarpeen tehdä muutoksia maa-aineslakiin. Pirkanmaan liitto katsoo, että myös maa-aineslain toimivuutta tulisi tarkastella luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta. Tällä hetkellä maa-aineslain mukaisten hankkeiden suunnittelussa ja lupaharkinnassa keskitytään hyvin pitkälle hankealueen rajojen sisällä oleviin mahdollisiin arvoihin ja niiden huomioon ottamiseen. Tämä on toki tärkeää, mutta yhtä lailla ellei vieläkin tärkeämpää olisi ottaa huomioon arvokkaisiin geologisiin muodostumakokonaisuuksiin sisältyvät arvot ja maa-ainesten ottamisen niihin aiheuttamat heikennykset. Tällä hetkellä lainsäädäntö antaa huonosti välineitä esimerkiksi geologisesti arvokkaiden harjualuekokonaisuuksissa jäljellä olevien arvojen säilyttämiseen. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat harjualueet on pyritty turvaamaan erityisellä suojelumääräyksellä.

Muut huomiot esityksestä:

Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että luonnonsuojelulaki on ajantasainen ja vastaa toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin.

Voimassa olevasta luonnonsuojelulaista on laadittu toimivuusarviointi vuonna 2010 ja sen päivitys vuonna 2020. Arvioinnin johtopäätöksissä on todettu mm., että kansallisessa lainsäädännössä ja erityisesti maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa tulisi paremmin huomioida luonnonalueiden kytkytyneisyys, luonnon monimuotoisuuden säilyminen laajalla maisematasolla myös suojelualueiden ulkopuolella sekä ekosysteemipalvelujen ylläpito. Keskeinen johtopäätös oli, että luonnonsuojelulainsäädännön ohella tarvitaan myös muiden sektorien keinoja, kuten kaavoituksen vahvistamista. Uusimmassa arvioinnissa todetaan, että ekologisten prosessien toimivuutta voidaan edistää suojelualueiden ja niiden ulkopuolisen ympäristön muodostaman kokonaisuuden suunnittelun avulla, esimerkiksi alueellisissa biodiversiteettiohjelmissa ja maakunnallisessa suunnittelussa. Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että nämä näkökohdat otetaan huomioon myös maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa, jota valmistellaan ympäristöministeriön johdolla.

Hallituksen esityksen perusteluteksteissä todetaan, että suojelualueilla ja niiden asianmukaisella hoidolla voidaan turvata monimuotoisimpia osia Suomen luonnosta, mutta ilman luonnon monimuotoisuuden kattavaa huomiointia muun alueidenkäytön ja luonnonvarojen hyödyntämisen yhteydessä tulee lajiston köyhtyminen jatkumaan. Ilmastonmuutoksen hillinnän ohella luonnon monimuotoisuuden edistäminen tulisi nähdä kaavoituksessakin läpileikkaavana

Kokouspäivämäärä
16.08.2021

teemana. Pirkanmaan liiton mielestä maakuntakaavoituksella on tässä tärkeä rooli. Oikeusvaikutteisella maakuntakaavalla voidaan saattaa käytäntöön alueellisissa luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmissa esitettyjä toimia mm. valtakunnallisesti merkittävien ja alueellisesti tärkeiden luonnonarvojen turvaamiseksi. Tämän ohella maakuntakaava on oikea väline luonnon monimuotoisuuden säilymisen tarkastelemiseen laajempina kokonaisuuksina suojelualueiden ulkopuolella sekä ekosysteemipalvelujen ylläpitämiseen. On keskeistä, että kunnat ja maakunnat tunnistetaan aktiivisina toimijoina lainsäädännön soveltamisessa ja tavoitteiden toteuttamisessa. Lakitekstissä on pyrittävä selkeyteen ja yksiselitteisyyteen, jotta soveltaminen ei jää tarpeettomasti yksittäisten tulkintojen varaan.

Lopuksi Pirkanmaan liitto toteaa, että hallituksen esitys luonnonsuojelulain muuttamisesta olisi tullut toimittaa lausuttavaksi kuntiin ja maakunnan liittoihin, siitäkin huolimatta, että lausuntopalvelun kautta lausunnon antaminen on kaikille mahdollista.

Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.

Lisätietoja: Suunnittelujohtaja Ruut-Maaria Rissanen, p. 044 422 22664
ruut-maaria.rissanen@pirkanmaa.fi

